TWELID IL-MESSIJA MĦABBAR UKOLL MIS-SALMI

Mons Lawrenz Sciberras

Minkejja li għaddew numru kbir ta' snin, il-ġrajja divina tal-Milied ta' kull sena terġa' ġġedded il-memorja u tixgħel il-fantasija ta' kull min jemmen f'dak li ġara f'Betlehem elfejn sena ilu! Trid u ma tridx iċ-ċentru tat-tħarrik kollu tal-festi ċċelebrati b'solennità kbira mill-

Knisja kif ukoll mid-dinja soċjali matul dawn il-jiem, huwa t-twelid ta' Ġesù. Dan it-twelid tant kien wieħed mistenni, qawwi, ċentrali u ħaj li qasam iż-żmien fi tnejn: dak ta' qablu u dak ta' warajh, mela ż-żmien tagħna!

San Ljun il-Kbir

Wieħed minn dawk l-imgħallmin kbar li daħlu fil-fond ta' dan il-misteru tal-Inkarnazzjoni, bla dubju ta' xejn huwa l-papa San Ljun il-Kbir. Dan il-qaddis dam bħala papa mis-sena 440 sas-sena 461. Bit-tagħlim tiegħu dwar it-twelid, San Ljun għaqqad dak li kien etern maż-żmien, l-ispritwali mal-materjali; dak li kien imħabbar snin qabel mat-twettiq veru tiegħu; u dan għaliex wieħed ma jistax jikber u jiżviluppa mingħajr l-għeruq profondi tal-ieħor.

Din il-festa tal-Milied għalhekk iġġib fil-memorja ta' dak li jemmen tliet twelidijiet: Dak tal-Iben il-Waħdieni mnissel qabel kull żmien mill-Missier, it-tieni huwa dak li sar minn waħda omm li minkejja li saret tqila żammet il-verġinità tagħha; it-tielet huwa dak li permezz tiegħu Alla jitwieled tassew f'dawk li jilqgħuh bis-sinċerità. Hawn għalhekk ta' min iżid li s-sinfonija tal-Milied tkun waħda nieqsa kemm il-darba l-qalb ta' min jemmen tibqa' magħluqa u mbarrata għal kull forma ta'

ftuħ! Jekk wieħed jagħmel bħan-nies għonja ta' Betlehem wisa' għat-tarbija ma jifdalx!!

Xi drabi l-Inkarnazzjoni ġiet ippreżentata bħala mezz u rimedju biex jitħassar id-dnub. Ukoll fil-Katekiżmu tal-Knisja Kattolika l-kapitlu dwar Kristu jiddependi mill-paragrafu dwar il-waqgħa ta' Adam. L-għaref tal-Knisja l-beatu Duns Scotus jiċħad bil-qawwa kollha li l-Inkarnazzjoni tal-Iben ta' Alla saret minħabba d-dnub tal-bniedem. Ukoll jekk il-bniedem ma waqax u kiser formalment il-liġi ta' Alla huwa xorta waħda kien isir bniedem. Il-bniedem maħluq xbieha ta' Alla, diġà huwa bniedem destinat biex jipparteċipa miegħu fil-ħajja stess ta' Alla. Hija preċiżament l-imħabba estrema tal-għan predominanti tal-Inkarnazzjoni (F. Manns, *Sinfonia della Parola*, Milano 2008, pg 218).

Iċ-ċokon ta' Alla

Meta wieħed bil-ħsieb tiegħu jersaq u jħares lejn min hemm tassew imqiegħed fil-maxtura tal-bhejjem, (bil-Grieg *katalyma*, fil-Għarbi *ħân*) bilfors li fih jinbet sentiment ta' gratitudni kbir għall-fatt li Alla jiċċekken tant biex isir bniedem. Il-kelma teknika għal dan il-proċess divin hija "kondixxendenza", li tfisser wieħed jiċċekken, isir qasir, mela żgħir, joqgħod f'xi post imkennen imħejji apposta għalih. Issa meta jitkellem minn dan il-ġest soprannaturali San Pawl jikteb hekk: "Intom tafu l-grazzja ta' Sidna Ġesù Kristu li għad li kien għani, ftaqar minħabba fikom, sabiex intom tistagħnu permezz tal-faqar tiegħu." (2 Kor 8,9). Hawn San Pawl fil-kelma "ftaqar" irid iwassal il-qabża enormi li għamlet it-Tieni Persuna tat-Trinità meta minn Alla saret ukoll Bniedem; altru li ftaqar u tneżża' mid-dinjità li kellu fis-sema sa mill-eternità. Għalhekk issa fil-persuna ta' Ġesù hemm tassew żewġ naturi, dik ta' Alla u dik ta' bniedem.

Hawn issa ta' min ifakkar fil-kliem preċiż tal-eżortazzjoni appostolika "Verbum Domini" li ħareġ il-Papa Benedittu XVI bħala konklużjoni tas-Sinodu tal-Isqfijiet li sar fis-sena 2008 fuq il-Kelma ta' Alla. Fin-numru 12 hemm miktub hekk: "L-Iben stess huwa l-Kelma, il-*Logos*: Il-Kelma eterna saret ċkejkna, tant ċkejkna li qagħdet f'maxtura. Il-Kelma saret Bambin, u dan sar sabiex wieħed ikun jista' iħaddan il-Kelma. Issa wieħed mhux biss jista' jisma' l-Kelma, mhux biss din għandha leħen, issa l-Kelma għandha wiċċ, u li aħna nistgħu narawh: Dan hu Ġesù ta' Nazaret" (V.D. n12).

Mixja fis-salmi

Issa fis-salmi wkoll jidher li hemm mixja tal-Kelma, mixja mqita li din intgħaġnet fil-*chronos*, jiġifieri fiż-żmien tad-dinja li ngħixu fiha, mela fis-sigħat, fil-ġranet, fix-xhur, fis-snin u xejn anqas fil-post. Iżda fuq kollox din il-mixja indammet wkoll fil-*kairos*, jiġifieri fiż-żmien mistenni u mħabbar b'mod qawwi u għal bosta drabi fit-Testment il-Qadim. Issa din il-mixja waslet quddiem il-Messija,

li dan huwa l-espressjoni l-aktar għolja tad-dehra tiegħu lill-umanità. San Pawl jesprimi hekk din il-verità: "Iżda meta waslet il-milja taż-żmien Alla bagħat lil Ibnu, imwieled minn mara, imwieled taħt il-Liġi, biex ikollna l-adozzjoni ta' wlied". (Gal 4,4). F'dan il-kliem Pawlu qed jissiġilla bil-qawwa kollha li dak kollu li tħabbar matul iż-żmien ta' qablu jiġifieri "fil-Liġi ta' Mosè, fil-Profeti u fis-Salmi" (Lq 24, 44) issa seħħ tassew kollu f'Ġesù ta' Nazaret.

Kemm il-filosfu Ċelsu kif ukoll id-Doċeti ma setgħu qatt iniżżluha li Alla immutabbli (ma jitbiddilx) min-natura tiegħu stess, imbagħad jiċċekken daqshekk u jsir bniedem fraġli. Imma fl-Inkarnazzjoni ma hawnx kondixxendenza spazjali, imma waħda providenzjali, biex hekk Alla jissodisfa għall-problemi qawwija tal-bnedmin. Meta l-Bibbja tirrivela li Alla għamel din il-kondixxendenza f'Ibnu stess, dan sar biex huwa jadatta lilu nnifsu għad-dgħufija kbira tal-bnedmin ħutu.

Il-profeta Isaija meta jaħseb f'din l-umanità jistħajjilha bniedem vagabond, meskin, jiġġerra u jixtieq dejjem aktar: "U jgħaddi mill-art magħkus u mġewwaħ; u meta jieħdu l-ġuħ jitmasħan u jisħet lis-sultan u lill-allat tiegħu; jgħolli wiċċu 'l fuq, u jħares lejn l-art; imma ħlief diqa u dlam ma jarax, dlam u taħbit… Il-poplu li kien miexi fid-dlam ra dawl kbir, in-nies li joqogħdu f'art id-dlam, dawl idda fuqhom" (Is 8,21-23, 9,1). Dan huwa d-dawl divin li geżwer l-umanità li tant tbati u li ġabar u ħaddan fih il-figura tal-Emanwel, il-Messija li tant tkellem dwaru Isaija.

Is-Salm 89 (88)

Is-salm li l-aktar joħroġ għad-dawl l-oriġini, ir-razza, it-twelid, il-missjoni u saħansitra indirettament il-post tat-twelid tal-Messija bħala bniedem huwa s-salm 89. Il-kuntest ta' din l-għanja huwa l-bini ta' maqdes mis-sultan David biex dan ikun jista' jqiegħed għal kenn l-Arka tal-Patt; sens kbir ta' rispett. Il-ħsieb ta' David kien wieħed l-aktar tajjeb u ġenwin. Is-sultan ried juri bil-fatti r-rispett lejn l-Arka tal-Patt. Tant hu veru dan, li l-ewwel tweġiba li ta Natan lil David wara li dan mar jieħu parir, kienet fil-pożittiv. Iżda Alla nebbaħ il-profeta Natan fejn imbagħad dan in-nabi, mar sab lil David u qallu b'dak kollu li Alla kien fi ħsieb jagħmel miegħu u

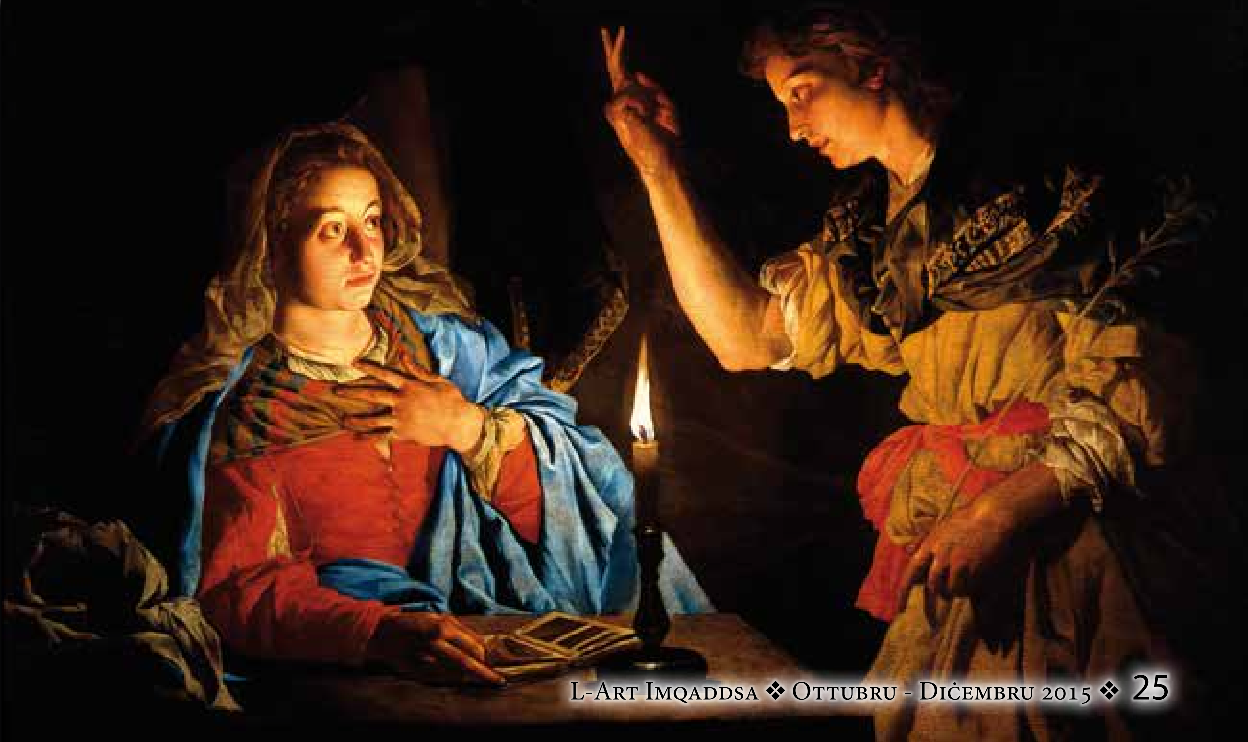

mad-dar-familja tiegħu. Natan qaleb il-pjan kollu tas-sultan: "Ħlift bi qdusiti darba għal dejjem: Żgur li b'David ma nqarraqx. Nislu għal dejjem jibqa', it-tron tiegħu bħax-xemx quddiemi" (Sl 89, 36-37). Kif ukoll "Huwa jibni dar lil ismi, u jiena nsaħħaħ it-tron tas-saltna tiegħu għal dejjem" (2 Sam 7,13). Issa kemm it-tradizzjoni Ġudajka kif ukoll dik nisranija rabtu l-għanjiet messjaniċi li hemm f'dan is-salm mat-twelid u l-missjoni tal-Emanwel.

Ta' min iżid jgħid li barra s-salm 89, din l-istess ġrajja – oraklu – qiegħda miktuba f'żewġ partijiet oħra tal-Bibbja. Dawn huma 2 Sam 7,1-17, kif ukoll 2 Kron 17,3-15. Hawn ta' min iżid li dan l-istess ħsieb ta' bini ta' dar-familja, issa ġie kkonfermat minn fomm l-arkanġlu Gabriel meta huwa mar Nazaret iwassal l-istedina ta' ferħ lix-xebba Marija: "Il-Mulej Alla jagħtih it-tron ta' David missieru u jsaltan għal dejjem fuq dar Ġakobb, u ma jkunx hemm tmiem għas-saltna tiegħu" (Lq 1,33). Kliem aktar ċar minn dan u li jorbot l-Antik Testment mal-Ġdid dwar twelid il-Messija mhux faċli li jkun hemm! U Marija fehmet sew kliem Gabriel. Il-Knisja konxja mit-twettiq tat-twelid tal-Emanwel li diġà imħabbar ukoll fis-salm 89, taqra kemm il-profezija ta' Natan, kif ukoll siltiet mis-salm 89, fil-quddiesa tal-24 ta' Diċembru, lejlet il-Milied fil-quddies ta' filgħodu. Altru mela li twelid l-Emanwel ġie mħabbar wkoll mis-salmi.

Wiċċ il-Messija

Minħabba s-saħħa tal-wegħda li Natan għamel lil David, kull sultan li jitwieled fl-art ta' Ġuda kien ikun hemm marbut miegħu din it-tama li l-profeti għallmu u fissru dwar dan kollu. Mal-profeti hemm ukoll is-salmi. Hekk is-salm 72 jiftaħ bl-ewwel kelmiet tiegħu: "O Alla, agħti lis-sultan". Mela l-Messija li għandu jitwieled għandu jsegwi t-triq ta' Alla, li hija l-ġustizzja. Din it-talba taqbad mill-ġdid qisu ritornell il-kelma "ġustizzja". "O Alla, agħti lis-sultan

il-ħaqq tiegħek, il-ġustizzja tiegħek lil bin is-sultan, biex jiġġudika l-popli tiegħek bil-ġustizzja, u bil-ħaqq l-imsejknin tiegħek" (Sl 72,2).

Interessanti ħafna kif din il-karatteristika - ġustizzja – tkompli aktar 'l isfel fis-salm: "Jinżel mill-muntanji s-sliem lill-poplu, tinżel mill-għoljiet il-ġustizzja. Ħa jħares id-dritt (mela ħa jagħmel ġustizzja) tal-imsejknin tal-poplu, isalva l-fqajrin u jrażżan lil min jgħakkishom" (Sl 72,3-4). Mela Alla, li lilu huwa indirizzat is-salm 72, huwa l-avukat, huwa d-difiża, kif ukoll "missier l-iltim u difensur tar-romol" (Sl 68,6). Għalhekk il-Messija tiegħu li għandu jitwieled għandu jieqaf lill-inġustizzji u l-korruzzjoni. Fis-sinagoga ta' beltu stess, Nazaret, Ġesù nieda u applika għalih kliem il-profeta Isaija: "Bagħatni nħabbar il-ħelsien lill-imjassrin, inwassal il-bxara t-tajba lill-fqajrin, u d-dawl mill-ġdid lill-għomja, inrodd il-ħelsien lill-maħqurin u nxandar sena tal-grazzja tal-Mulej" (Lq 4,18). (Ara C. Ghidelli, *Luca Nuovissima Versione della Bibbia*, pg 118-119).

Il-Messija qassis

Xbieha oħra tal-Messija qiegħda fis-salm 110, *Dixit Dominus*, salm mibni fuq żewġ orakli: Oraklu regali, jiġifieri għandu x'jaqsam mas-sultan, "oqgħod fuq il-lemin tiegħi", u oraklu saċerdotali, "Int qassis għal dejjem skont l-ordni ta' Melkisedek" (Sl 110,4). Dan ifisser li s-salm qed jibgħat il-qassis u jfakkar fis-sultan tal-Ġenesi, wieħed li hu bla omm u bla missier. Dan huwa Melkisedek (Ġen 14, 17-20). Dan il-qassis bierek lil Abraham missier l-Iżraelin kollha. Issa kif nafu David ġej mit-tribù ta' Ġuda, u għalhekk ma setax isir qassis skont l-ordni levitiku. Għalhekk fis-sultan Messija l-ġdid wieħed jantiċipa mixja ta' natura sagra. Dan il-qassis "ġdid" se jkollu l-funzjoni li jorbotna ma' Alla li tiegħu huwa l-pont, mela l-intermedjarju. Hekk dan is-sultan Messija se jifrex rabta bejn l-istorja u dak li hu Etern. Dan jista' jsir biss grazzi għat-twelid ġdid tal-Messija. (G. Castellino, *Libro dei Salmi*, Roma 1965, pg 601)

It-tielet u l-aħħar ħsieb tal-oraklu divin li jitkellem mill-Messija huwa s-salm 2. "Inti ibni", jingħad għas-sultan Messija, "illum jiena nissiltek" (Sl 2,7). F'Israel kontra l-mentalità tal-Eġizzjani, il-Messija għad ikollu rabta diretta ma' Alla, ikun wieħed familjari ħafna miegħu, ikun iben ta' veru u dan mhux minħabba xi żerriegħa ta' ġenerazzjoni naturali! Fuq kollox is-sultan Messija jsegwi l-mixja tas-slaten ta' qablu, jiġifieri id-dilka taż-żejt. Huwa propju minħabba din id-dilka qaddisa li David ma qatilx lir-rival aħrax tiegħu Sawl: "Iħarisni l-Mulej! Ma jkun qatt li nagħmel dan lil sidi, il-midluk tal-Mulej, li nmidd idi fuqu, għax hu l-midluk tal-Mulej" (1 Sam 24,7). Filwaqt li fis-salm 45,8 naqraw: "Int tħobb il-ġustizzja u tobgħod il-ħażen, għalhekk dilkek Alla, Alla tiegħek, b'żejt il-hena aktar minn sħabek".

Konklużjoni

Ġust, qassis u iben Alla: Dan huma t-tliet figuri messjaniċi. Dawn it-tliet salmi 2,72 u 110 jidħlu fit-tradizzjoni Kristjana teoloġika fejn ikollhom tifsira sħiħa ġdida. Il-Knisja tant rat f'dawn it-tliet salmi l-figura u l-missjoni tal-Messija li tkantahom matul il-lejl qaddis tal-Milied. Mhux addoċċ li dawn l-għanjiet spiritwali ġew magħżula għal matul dan il-lejl! Dawn huma t-tliet salmi ċentrali li madwarhom idur il-lejl tad-dawl u xejn anqas il-figura tant mistennija tal-Messija: Il-papa Benedettu XVI fil-ktieb tiegħu Ġesù ta' Nazaret III, li jitratta dwar it-tfulija ta' Ġesù, *The Infancy Narratives*, jgħid li dawn is-salmi huma "għanjiet ta' stennija ħerqana" għall-miġja tal-Messija. Huma jistennew li jikxfu r-realtà sħiħa u li juru l-ferħ spiritwali fil-miġja mħabbra b'ħerqa kemm mill-profeti u xejn anqas mis-salmi.